

3. Левковець Н. Удосконалення антикризового управління підприємством в умовах воєнного стану. *Вісник Полтавського державного аграрного університету*. 2024. № 2. С. 31-35. URL: <https://journals.pdau.poltava.ua/>.

Калінічева В. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ
ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

В умовах повномасштабної війни бізнес-середовище України зазнає значних змін у структурі економічних відносин. Військова нестабільність породжує нові види ризиків, які вимагають перегляду традиційних підходів до управління ними для забезпечення стійкості бізнесу.

Система управління ризиками підприємства – це комплекс взаємопов'язаних організаційних, методичних і технологічних заходів, спрямованих на пошук, оцінювання, планування, контролювання та мінімізацію ризиків.

Управління ризиками передбачає такі основні етапи [1, с. 280]:

- ідентифікацію ризиків, визначення потенційних джерел загроз;
- оцінювання ризиків, аналіз і класифікацію їх ймовірності та наслідків;
- розробку заходів реагування, визначення стратегій мінімізації або уникнення ризиків;
- постійний аналіз динаміки ризиків та ефективності обраних заходів.

Особливістю системи управління ризиками в умовах воєнної нестабільності є значна мінливість зовнішніх загроз. У таких умовах підприємства стикаються із різноманітними ризиками: операційними, фінансовими, логістичними та репутаційними, які прямо впливають на їхню життєздатність [2, с. 18]. У сучасній практиці управління діяльністю підприємств застосовується широкий спектр кількісних методів оцінки ризиків, які дозволяють обґрунтовано визначати рівень невизначеності та приймати ефективні управлінські рішення [3, с. 3]:

- аналіз доцільності витрат передбачає співставлення очікуваних вигод і можливих витрат, пов'язаних із реалізацією певного рішення. Метод дозволяє визначити економічну ефективність операцій з урахуванням ризикових факторів;

– аналітичний метод ґрунтується на використанні формалізованих розрахунків і моделей;

– метод аналогій передбачає використання досвіду попередніх періодів або діяльності інших підприємств для прогнозування можливих ризиків у подібних ситуаціях;

– метод експертних оцінок, який базується на залученні фахівців для визначення ймовірності виникнення ризиків та їх впливу в умовах обмеженості статистичної інформації;

– імітаційне моделювання є більш складним інструментом, який дозволяє відтворювати різні варіанти розвитку подій та оцінювати їх результати за допомогою комп'ютерних моделей;

– комбінований підхід поєднує декілька методів для отримання більш точних і обґрунтованих результатів;

– нормативний метод передбачає порівняння фактичних показників із встановленими стандартами, він дозволяє виявляти відхилення та оцінювати рівень ризику;

– статистичний метод базується на аналізі даних та використанні ймовірнісних розрахунків для оцінки ризиків. Його застосування є ефективним за наявності достатньої інформаційної бази.

Таким чином, застосування кількісних методів для оцінки ризиків підприємства значно покращує якість управлінських рішень, зменшує невизначеність та допомагає бізнесу швидше реагувати на зміни зовнішнього середовища. Ефективна система управління ризиками є ключовою для стабільності та конкурентоспроможності підприємства. Вона дозволяє вчасно виявляти загрози, мінімізувати негативний вплив зовнішніх факторів та забезпечувати безперебійну роботу. Продумане управління ризиками оптимізує внутрішні процеси, підвищує інвестиційну привабливість, формує позитивну репутацію та зміцнює довіру партнерів.

В умовах війни підприємства стикаються з новими ризиками, такими як знищення майна, збої в поставках, неплатоспроможність партнерів та падіння попиту. Тому система управління ризиками має бути не просто інструментом

внутрішнього контролю, а й важливою складовою стратегічного планування та адаптації до непередбачуваних обставин.

Список використаних джерел:

1. Собакар М. В. Особливості системи управління ризиками в період воєнного стану. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2025. Том 10. № 2. С. 278-283. URL: <https://ujae.org.ua/osoblyvosti-systemy-upravlinnya-ryzykamy-v-period-voennogo-stanu/>.
2. Dyuhovanets O., Erfan V., Parfeniuk Y. Organization of risk management at an enterprise during the war. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2023. № 3. P. 16-21. URL: <https://journals.urau.ua/journal-vjhr/article/view/286519/280387>.
3. Грицай О., Дефір І., Козак О. Огляд кількісних методів оцінки ризиків зовнішньоекономічної діяльності. *Економіка та суспільство*. 2024. № 68. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4992/4939>.
4. Семенча І. С., Гринько Т. В. Ризики в діяльності сучасного бізнесу в Україні: підходи до прийняття рішень та побудови стратегій управління. *Економіка. Фінанси. Право*. 2025. № 7. С. 97-101. <https://doi.org/10.37634/efp.2025.7.19>.

Кловак В. С., канд. екон. наук Левкович О. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

КАПІТАЛ ЯК ГОЛОВНЕ ДЖЕРЕЛО ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Капітал підприємства є фундаментальною основою його діяльності, адже саме він забезпечує можливість здійснення виробництва, інвестування та розвитку. Ефективне управління капіталом дозволяє підприємству не лише підтримувати стабільність, а й формувати передумови для зростання прибутковості та конкурентоспроможності. У сучасних умовах господарювання особливого значення набуває аналіз капіталу, який дає змогу оцінити його структуру, ефективність використання та визначити напрями оптимізації.

Капітал підприємства – це сукупність фінансових ресурсів, що використовуються для здійснення господарської діяльності. Він формується за рахунок власних і позикових джерел. До власного капіталу належать: зареєстрований капітал, нерозподілений прибуток, резервний капітал, додатковий капітал. Позиковий капітал включає: банківські кредити, облігаційні позики, кредиторську заборгованість та інші зобов'язання. Оптиміальне співвідношення між цими складовими визначає фінансову стійкість і рівень ризику підприємства.